

Az 1883. évről meg a Demsus vidéki vadászat eredményezett egy medvét s a gróf Horváth Tholdy Lajos lunkányi bükkösében az egyik erdővéd ejtett el portyázás közben értesülésem szerint egy mást.

A Retyezát rendes látogatói Danford és társai ez idén nem jelentkeztek, de hunyadmegyei előkelő urak azért eredményes zergevadászatot rendeztek, melyen 9 zerge képezte a vadász zsákmányt. Gróf Teleki Samu, egy más gróf Teleki, báró Nopcsa Elek, báró Józsika Lajos s Szereday Aladár egyet-egyet, báró Józsika Andor 2-öt ejtett el, melyből 3-at küldöttek szét s a többiből hajtókat részesítve egyuttal a keselyüknek is juttatának. —s —r.

Vidéki levél.

Szászsebes, 1884. november hó.

Tekintetes Szerkesztőség! Becses lapjában való közzététel végett bátorkodom a következők felől értesíteni:

Az idén korán köszöntött be a tél. Pagonyomban mely 41 és 45 fokok között 800 egész 2000 m. magaságban Erdély déli részén Ohláhország határán fekszik, már térdig ér a hó. A források is nagyjában be vannak fagyva. Pedig még bátran elkelt volna egy kis melegebb időjárás. Az ujjonnan épített magpergető bajosan fog dolgozni. A mi kevés toboz van a luczfenyőkön, az is nagyrészt éretlen. Majdnem egészen zöld. Hogy mi ennek az oka, azt, miután e pagony még meteorologiai kísérletekre nincs berendezve, nehéz megmondani. Valószínűleg az átlagos hőmérsék nem ütötte meg a mértéket. Különben e vidéken ez évben az ősszel érő termények mind gyarlón sikerültek. A szászsebesi szászok az idén savanyú bort isznak. A kukoricza sem ért meg egészen. Pedig itt az a szokásmondás: akkor van a luczfenyőn teljes megtermés, ha sok a kukoricza. Egyébként is a mamaliga e hazájában szeretik a kukoriczát az Ur Isten adta csemegének tekinteni. Az idevaló oláh szerint a zsidók mannája sem volt egyéb török-

buza szemnél, mely a szakajtókból lepotyogott, midőn a jó Isten mennyei nagy termében a parintyékkel (oláh pap) és preutyászákkal (papnék) kukoriczamorzsolást rendezett. A fenyőtobozt is (kukuruz de brád) fenyőkukoriczának nevezik. Talán azért, mert a fenyőtoboznak is meg vannak a maga kedvelői. Csak a minapában is az erdőben jártamkor nagy mennyiségű tobozpikkelyt pillantottam meg a földön szétszórva, feltekintek s a vén százados luczfenyőn hemzsegett a pinty, a keresztcsőr. Meg volt fejtve a rejtély! Egy más nehézség, mi a magpergetés utjában áll, az itteni nép indolentiája. A világ minden kincséért sem mászna fel egy fenyőfára. Kitöri a nyakát! Ezer szerencse, hogy a tűzifa vágás (egy része бүкк, egy része fenyő) télen át is folyik.

Valami kevés tobozt legalább onnan is szedhetni.

A mily kedvezőtlen az időjárás a tobozszedésre, oly kedvező a tűzifa (ugyszintén a műfa) kezelésre nézve.

A csusztatók, szánutak készen lévén, a fának a csusztatókhoz való szánkáztatása a nagy hóesés folytán könnyű szerrel végezhető.

Annál lényegesebb körülmény ez, minthogy e vidék hirdt száraz teleiről. Rendesen a pusztá földön közelítik a fát a csusztatókhoz. Maga a csusztatás is elő van segítve ily nedves idő által. Habár itt többet ronthat. A kellő esés nagyrészt megvan, s a hol nincs, a csusztatót vízzel befecskendhetni.

Ellenben ha a hasábfá nagyon sebesen halad, sok összetörik közüle a rakáshoz érve.

Mi a magpergetést illeti, ha nem sikerül az idén, a legközelebbi években okvetlen célhoz vezet.

Csak jöjjön egy jó magtermő év. Tapasztalás szerint az itt minden negyedik évben szokott beállani. Különben is a felujítást illetőleg a legközelebb elmúlt években elég tétetett. Eltekintve a két nagy kiterjedésű szépen sikerült csemetekerttől: megtelepítettett a veres fenyő. Az idén pedig még egy harmadik csemetekert alakítottatt tisztán a havasi fenyő tenyésztése és iskoláztatása céljából. Már ez ősszel el lett vetve néhány kilo havasi fenyőmag. Tudomás szerint ugyanis tavasz-

szal elvetve csak a második évben kel ki; minthogy pedig itt nincs ok félni az egerektől, megkísérlettem az őszi vetést, annál is inkább, mivel a hóval fedett földet a madarak is békében hagyják, s így talán tavasszal már havasi fenyő csemetéink lesznek.

Nem lényegtelen nyereség lenne: a regényes fekvésű bisztrai erdőgondnokságot ezen értékes fanemmel gazdagítani.

A havasi fenyőnek ugyanis megfelel a csillámpala-máladék. Az alapkőzetet pedig itt a csillámpala képezi, nagy földpáttartalommal és elvételre egy kevés quarzzal. Azonkívül szereti a sik, nedves helyet, természetesen a kellő tengerszín feletti magasságban.

Ebben pedig bőven válóghat 800—2000 m. magasság különbözőzetek között. De a mi leghathatósabbban beszél a havasi fenyő megtelepítése mellett: a szomszédos Retyezát bővelkedik benne.

A bisztrai erdőket előbb regényes vidéknek mondtam. Avatott tollnak nem is volna nehéz a bebizonyítás, én azonban szerény tollammal csak megkísértem a természet nyugtató szépségnek vázolásában való kontárkodást.

Itt és ott kiálló kősziklák meredeznek, mik a kőzet egy részének elmállása folytán bizarabbnál-bizarabb formákat vesznek fel. Van például: egy magas kőoszlop, annak tetejében sima lap.

Az oláh köznép zsidóasztalnak (masza zsidojlu) hívja. Amott meg egy szikla jókora orrot tüntett elő. Valamelyik erdész jókedvében „Károly orrá“-nak keresztelte el. Meglepő hasonlatossága lévén egy itten gyakran megforduló ur orrával.

Az erdőbe nyaralni feljövő szászok csakugyan most már szélteben emlegetik a „Karls Nase“ szépségét, Távolabb egy kőszikla egész váromot mutat. Más helyen ismét lépcsőformára padkákkal ellátott kőszirt tűnik elő, mely körülbelül 100 m. magasságból egész a völgybe lehúzódik. E sziklát Csucsurékának hívják, s most is él a rege a nép ajkán a szép Csucsurékáról, kit szerelmes csobánok (oláh pásztorok) vettek üzőbe. De a fáta (leány: ohláhnyelven) kisiklott karjaik közül s megrémített őzike gyanánt futott üldözői elől. Azok mindenütt nyo-

mában. Az említett kőszirthez érve, azon örült gondolatra jött, hogy a természet készítette óriási lépcsőn fog lefutni a völgybe s ott lakott helyre érven, megmenekül üldözői elől.

Néhány padkáról le is szökött, de aztán elcsúszva, csak roncsolt teteme ért le a völgybe.

De ki tudná mind elsorolni a különféle sziklaváltozványokat?

Tovább menve, a tulajdoképi erdőregióba érünk. Először a fehérhéjju bükkök emelik zöld lombjukat magasra, 1000—1200 m. magasságtól aztán mindinkább veszítik a tért, helyt engedve a sudár növésű fenyőknek. Messziről tekintve ezeket, mintha kékes zöld tenger állana előttünk, melynek sem vége sem hossza, csak körülbelül a közepén siklik át vékony ezüst szalagként a Sebes pataka. Hol meredek sziklákról csap le, zúgó moraja a messzeségbe vesztén; hol majdnem egész sikon terjed szét, alig mozgatva lomha tagjait.

Távol aztán egész ködbe burkolva, mintha fehérlene valami. Az a havasi legelők hótakarója, melynek egy része a legmelegebb napokban — augusztusban — sem enyészik el.

De miért akarok én lehetetlent elérni? Hű képet a természet itteni szépsége felől nem adhatni. Azt csak látni lehet. Mindenesetre illetékes forrást említek, ha felhozom a pesti fényképészek állítását, kik a budapesti kiállításra tették meg felvételeiket: „Sokat jártunk már széles Magyarországon, de ily szép vidékre még nem akadtunk.“

Van a vidéknek még egy nevezetessége. Az orlái község felé eső részen egy tengerszem. Kékes zöld vizével, mintegy husz méter átmérőjű kört alkot.

Mélységét eddig még senkinek sem sikerült kipuhatolnia, csak a bölcsőbbek mondják róla, hogy a tengerrel volna összeköttetésben.

Valószínűen gletscher maradvány. De bevégezem már talán hosszúra nyúlt levelem;

maradok a tekintetes szerkesztőségnek

alázatos szolgája:

Péck Dezső,

m. k. erdész.